cabi

FONDEN UNGES
et bedre liv med autisme

KLAR TIL START

KLAR TIL START

Slutevaluering 2025

Et særligt tilrettelagt ansættelseforløb til unge og voksne med autismespektrumforstyrrelse

Støttet af

DET OBELSKE FAMILIEFOND

Nordjyllands Fonden

Slutevaluering KLAR TIL START 2025

Indholdsfortegnelse:

1.0 Indledning: KLAR TIL START – en markant aktør for unge med ASF
2.0 Evalueringsformål og opbygning
2.1 Cabi som evaluator
2.2 Metodegrundlag
3.0 Sammenfatning og anbefalinger
4.0 Status på KLAR TIL START
4.1 Hvad adskiller KLAR TIL START fra andre tilbud?
4.2 Succesrate, fastholdelsesprocent og udviklingen af kandidater
4.3 Hvad betyder KLAR TIL START for de unge?
4.3.1 Personlig betydning
4.3.2 Social og psykologisk betydning
4.3.2.1 Troen på den unge
4.3.3 Samfundsmæssig og langsigtet betydning
4.3.3.1 KLAR TIL START og den samfundsøkonomiske gevinst
5.0 Samarbejdet med kommuner og virksomheder
5.1 Samarbejdet med partnere og kommuner
5.1.1 KLART TIL START og ligheden med IPS
5.1.2 Hvordan taler KLAR TIL START bedre ind til kommunernes udfordringer og behov?
5.2 Virksomhedssamarbejdet – hvad får virksomhederne ud af det?
5.2.1 Værdien af virksomhedssamarbejdet for Fonden UNGES og KLAR TIL START
6.0 Fremtidig strategi og finansieringsmuligheder
6.1 Kommunerne og Ungeløftet
6.2 SSA-reserven/finansloven
6.3 Fondsfinansiering
7.0 Perspektivering

1.0 Indledning: KLAR TIL START – en markant aktør for unge med ASF

Antallet af unge med autismespektrumforstyrrelser (ASF) i Danmark er steget markant over de seneste år. Ifølge nationale opgørelser er der sket en fordobling i antallet af børn og unge med ASF-diagnoser alene det seneste årti.

Autismeforeningens rapport *"Autisme i tal 2024"* viser, at 2,1 procent af børn i alderen 0-17 år har en autismediagnose og 3,2 procent af unge i alderen 12-30 år har en autismediagnose. For årgangene 2003, 2004, 2005 og 2006 er andelen med en autismediagnose op mod 3,6 procent.

Denne udvikling stiller nye krav til både uddannelses- og beskæftigelsessystemet, hvor mange unge med ASF oplever at falde mellem stolene i overgangen fra skole til voksenliv.

Der er således et voksende behov for specialiserede og målrettede indsatser, der kan understøtte unge med ASF i overgangen fra skole til voksenliv – særligt i forhold til uddannelse, beskæftigelse og deltagelse i samfundets fællesskaber.

KLAR TIL START er et specialiseret beskæftigelses- og uddannelsestilbud, der netop adresserer denne udfordring og har vist sig særligt effektivt i arbejdet med ASF-målgruppen. **Kommuner der samarbejder med KLAR TIL START vil således opleve øget beskæftigelse og selvforsørgelse for unge fra målgruppen**, som indgår i forløbet. Udregninger[1] viser således, at KLAR TIL START reducerer kommunernes udgifter til forsørgelse og specialindsatser. Hertil kommer **bedring af de unges livskvalitet og selvstændighed.**

KLAR TIL START har gennem en årrække opnået markante, dokumenterbare resultater, herunder højere grad af fastholdelse, progression og trivsel blandt unge med ASF, sammenlignet med traditionelle tilbud. **KLAR TIL START kan således dokumentere i perioden 2013-2025, at ca. 7 ud af 10 af deltagerne, der gennemfører forløbet, opnår beskæftigelse og ca. 95% fastholdes i jobbet i minimum 1 år efter endt forløb.**

KLAR TIL START kombinerer struktureret oplæring i samarbejde med virksomheder, individuel støtte og tæt opfølgning og bygger på principper, der i høj grad minder om den evidensbaserede IPS-model (Individual Placement and Support).

Et helt afgørende element og en central styrke ved KLAR TIL START er, at deltagerne tilbydes jobgaranti ved gennemført forløb, hvilket skaber både motivation og tryghed for den unge og for kommunen, der investerer i forløbene.

KLAR TIL START har etableret samarbejder med en række virksomheder, herunder Coop Danmark[2], Elgiganten, REMA 1000 og Normal, hvilket sikrer realistiske og inkluderende arbejdsfællesskaber for målgruppen. Virksomhederne får til gengæld adgang til motiverede og loyale medarbejdere,

[1] Økonomiske gevinster af KLAR TIL START, HBS Economics (2024): https://hbseconomics.com/wp-content/uploads/2024/10/Okonomisk-gevinst-af-KLAR-TIL-START.pdf
[2] I 2024-2025 var ca. 50 procent af KLAR TIL START forløbene i Coop Danmark regi. Dette er stadig den største andel, men har tidligere været helt oppe på 80 procent.

som er trænet i netop deres arbejdsgange. Samtidig får de indsigt i neurodiversitet og lærer at skabe og udvikle inkluderende arbejdspladser – en værdi, der rækker ud over det enkelte forløb. **Dette samarbejde viser, at civilsamfund og erhvervsliv kan løfte i fællesskab.**

I lyset af nationale initiativer som Ungeløftet, der har til formål at hjælpe de ca. 45.000 unge, som hverken er i job eller uddannelse, fremstår KLAR TIL START som en relevant aktør og potentiel skalerbar løsning. KLAR TIL START tilbyder således en konkret model for, hvordan unge med komplekse udfordringer kan støttes i at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet og meningsfulde fællesskaber.

Cabi har tidligere anbefalet KLAR TIL START at ansøge om midler fra SSA-reserven, idet tilbuddet i høj grad matcher fordelingsprincipperne, herunder målretning mod psykisk sårbare unge, civilsamfundsforankring og dokumenteret effekt.

I evalueringsperioden er det lykkes KLAR TIL START at sikre 3,4 millioner kroner fra SSA-reserven til anvendelse i perioden 2026-2029 med det formål at udbrede indsatsen nationalt. Midlerne skal således hjælpe flere unge og voksne med autisme og neurodivergens i beskæftigelse.

Udover midlerne fra SSA-reserven er KLAR TIL START støttet af Det Obelske Familiefond samt Spar Nord Fonden, og den daglige drift finansieres af de kommuner, der benytter tilbuddet.

2.0 Evalueringsformål og opbygning

Denne evalueringsrapport har til formål at levere en status på KLART TIL START ift. resultater for perioden 2023-2025. Rapporten har ligeledes et klart fokus på, hvad der kan styrke Fonden UNGES i relation til at promovere tilbuddet over for kommuner (midt i en reformtid) – samt muligheder og overvejelser ift. at opnå fremtidig finansiering på det nationalpolitiske niveau og/eller via fondsfinansiering. Evalueringen er udarbejdet af videnshuset Cabi.

2.1 Cabi som evaluator

Cabi[3] er et landsdækkende, non-profit videnshus, der arbejder for et socialt ansvarligt og rummeligt arbejdsmarked i Danmark. Cabi blev etableret i 2002 og har siden været en central aktør i udviklingen og formidlingen af viden og metoder inden for beskæftigelsesområdet.

Cabi har siden 2013 fungeret som evaluator[4] af KLAR TIL START. Der har lige fra start været anlagt en tilgang med en lærende evalueringsform med det formål at evaluere KLAR TIL STARTs fremdrift og komme med sparring ift. tilbuddets løbende udvikling. Evalueringen har således monitoreret og dokumenteret effekter, vurderet metode og er kommet med anbefalinger til videreudvikling af indsatsen.

[3] Læs mere på: www.cabiweb.dk.
[4] Find tidligere evalueringer på KLAR TIL STARTs hjemmeside: www.klartilstart.dk.

Cabi har tidligere analyseret den reviderede KLAR TIL START-forløbsmodel og vurderede dens styrker og svagheder. Her blev den individorienterede tilgang, den strukturerede progression og den tætte kobling til arbejdsmarkedet fremhævet som centrale kvaliteter.

Effektmålingsmæssigt har Cabi løbende monitoreret KLAR TIL STARTs resultater.

Cabi er i evalueringerne kommet med en række konkrete anbefalinger til, hvordan KLAR TIL START kunne styrke sin model yderligere – bl.a. ved at:

- Udvide samarbejdet med stu-området
- Skabe bedre overgangsmodeller fra stu til job
- Øge brugen af digitale redskaber som Scan How
- Dokumentere og synliggøre effekter over for kommuner og politikere

Endelig har Cabi bidraget med en række strategiske input, hvor de enkelte evalueringer er blevet brugt som grundlag for videreudvikling af KLAR TIL START og har bidraget til at positionere indsatsen som en relevant aktør i både kommunale og nationale beskæftigelsesstrategier.

2.2 Metodegrundlag

Ligesom de foregående evalueringer er indeværende evaluering af KLAR TIL START også en såkaldt læringsevaluering, hvor det primære sigte er fremadrettet og anvendelsesorienteret for såvel KLAR TIL START som samarbejdspartnere.

Som evaluator står Cabi på den viden, der er opbygget som videnshus gennem et langvarigt samarbejde med danske virksomheder, kommuner og andre centrale aktører på området. Cabis indgående viden om beskæftigelseslovgivningen, jobcentrenes praksis og ikke mindst målgruppen har været central i alle evalueringerne af KLAR TIL START.

Cabi har gennem årerne anvendt en kombination af kvalitative og kvantitative metoder i evalueringerne af KLAR TIL START. De kvantitative data består af en opgørelse over antal kandidater i forløb og job. Disse data er trukket fra projektets webportal. De kvalitative interviews består i denne rapport af:

- Evalueringsbesøg på tre virksomheder (365discount, REMA 1000 og Elgiganten). Her blev tre unge kandidater i forløb, to butikschefer, en lagerchef, en butiksmedarbejder og tre vejledere interviewet.
- Telefoninterviews med hhv. Beskæftiges- og Inklusions Forretningspartner og Ansvarlig for Talent Pipeline og Uddannelse – begge fra Coop Danmark
- Telefoninterviews af hhv. leder af Ungeenheden samt vejleder i REBOOT-indsatsen i Helsingør Kommune
- Telefoninterview med centerchef for Beskæftigelse og Erhverv i Ishøj Kommune

Herudover har der været løbende dialog og drøftelser med direktøren, den tidligere projektleder, den nuværende projektchef og den kommunikationsansvarlige i Fonden UNGES.

Citaterne, der løbende supplerer teksten i evalueringsrapporten, er fra ovenstående interviews.

Endelig bygger indeværende evalueringsrapport også på viden fra Cabis tidligere evalueringer af KLAR TIL START[5] samt HBS Economics samfundsøkonomiske analyse af *Økonomiske gevinster af KLAR TIL START*[6].

3.0 Sammenfatning og anbefalinger

KLAR TIL START er en markant aktør for indsatsen over for unge med ASF og tilbyder en tilgang, der er vigtig i en samfundsmæssig kontekst. Indsatsen adresserer både sociale, økonomiske og arbejdsmarkedsmæssige udfordringer – og gør det på en måde, der dokumenteret skaber reel værdi for både individ og samfund.

Ca. 7 ud af 10 af deltagerne i KLAR TIL START kommer i varig beskæftigelse – typisk i fleksjob. 95 procent af de unge, der kommer i job, er stadig i arbejde efter 1 år.

Til sammenligning siger de gennemsnitlige landstal[7]:

- At kun 1 ud af 10 unge med autisme kommer i beskæftigelse efter at have afsluttet en stu (særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse)
- At hele 3 ud af 10 bliver bevilliget førtidspension direkte efter en stu
- At under 1 ud af 20 unge efter LAB-forløb kommer i arbejde (ugen efter at være registeret på uddannelses-, kontanthjælp eller i et ressourceforløb)

KLAR TIL START bygger på partnerskaber med virksomheder, der viser, at social ansvarlighed og økonomisk bæredygtighed kan gå hånd i hånd, og at erhvervslivet kan være en aktiv medspiller i løsningen af sociale udfordringer. KLAR TIL START tilbyder til gengæld arbejdskraft til virksomheder i en tid, hvor der mangler medarbejdere.

Ungeløftet[8] udgør en god mulighed for KLAR TIL START. Konceptet passer umiddelbart rigtigt godt ind i Ungeløftets formål. Målgruppen matcher, idet Ungeløftet fokuserer på unge med fx ASF, psykiske lidelser og komplekse udfordringer.

KLAR TIL START tilbyder reelle jobmuligheder og daglig støtte i en virksomhed, hvilket stemmer godt overens med Ungeløftets mål om at skabe meningsfulde jobåbninger og fællesskaber.

[5] Læs mere på: https://www.cabiweb.dk/om-cabi/cabis-projekter/job-til-unge-med-autisme-klar-til-start/
[6] Økonomiske gevinster af KLAR TIL START, HBS Economics (2024): https://hbseconomics.com/wp-content/uploads/2024/10/Okonomisk-gevinst-af-KLAR-TIL-START.pdf
[7] Ibid
[8] Læs om Ungeløftet på: https://ungeloeftet.dk/

Ungeløftet lægger op til partnerskaber mellem kommuner, virksomheder og civilsamfund. KLAR TIL START er allerede bygget op omkring netop sådan et samarbejde.

Med Ungeløftets fokus på fleksible og individuelle løsninger kan KLAR TIL START være et alternativ til uddannelse for unge, der ikke trives i det traditionelle system.

Fonden UNGES står imidlertid også over for nogle potentielle udfordringer i relation til beskæftigelsesreformen. Beskæftigelsesreformens fokus på værdighed og forenkling kan – hvis ikke implementeret med opmærksomhed og blik for faglighed – føre til, at unge med komplekse udfordringer får færre indsatser og dermed risikerer at ende i mere passive indsatser eller førtidspension. Det kræver, at kommunerne og aktørerne omkring dem fastholder et stærkt fokus på progression og udvikling –også for dem der er længst fra arbejdsmarkedet.

Selvom intentionen med reformen er positiv, kan det i praksis betyde, at nogle unge ikke får den nødvendige støtte og motivation til at bevæge sig mod uddannelse eller job.

Det bliver derfor vigtigt for KLAR TIL START at kunne tale direkte ind i kommunernes behov og påpege såvel de positive menneskelige effekter som KLAR TIL START har på unge mennesker, men ligeledes fremhæve de økonomiske fordele.

I det følgende gennemgås en række anbefalinger til Fonden UNGES, som Cabi er kommet frem til på baggrund af evalueringen, research og generel viden og tendenser på beskæftigelsesområdet.

Anbefaling: Udefra-og-ind perspektiv ift. kommunerne
Fonden UNGES bør i høj grad interessere sig for kommunernes bevæggrunde for at købe forløb i KLAR TIL START og tillægge et udefra-og-ind perspektiv, da det kan give værdifuld viden ift. markedsføring over for andre kommuner.

At anlægge et udefra-og-ind perspektiv betyder grundlæggende, at man tager udgangspunkt i kundens behov, ønsker og oplevelser og derfra designer eller tilpasser sin indsats/tilbud/produkt, så det skaber reel værdi for dem.

Kort sagt, så er kommunerne interesserede i at købe løsninger på deres problemer. De er ikke nødvendigvis interesserede i præcis de ydelser, der står på Fonden UNGES hylder.

Anbefaling: Påpege menneskelige og økonomiske fordele for familien (og kommunen)
De kommunale udgifter til tabt arbejdsfortjeneste har været stærkt stigende i en årrække[9] og udgør et problem for kommunernes økonomi. KLAR TIL START kan i de tilfælde, hvor der er tale om unge under 18 år, påpege, at et KLAR TIL START-forløb kan give familien mere ro, og forældre kan hermed få mere overskud, fx til eget job. Dette kan i nogle tilfælde omsætte sig i en besparelse for kommunen på tabt arbejdsfortjeneste og en mindre risiko for, at forældre mister tilknytningen til arbejdsmarkedet (hvilket betyder en merudgift til kommunen).

[9] Se fx DR-artikel: https://www.dr.dk/nyheder/indland/udgifterne-er-paa-himmelflugt-kommuner-udbetaler-25-milliarder-til-foraeldre-der

Anbefaling: Dokumentér effekt og økonomisk gevinst i illustrative cases
Kommunerne har brug for at se, at indsatsen kan betale sig – både menneskeligt og økonomisk. Fonden UNGES har allerede fået udarbejdet en samfundsøkonomisk analyse[10] (HBS Economics), men dette kan med fordel suppleres af illustrative cases og data, der også på individ-/familiebasis viser fx lavere udgifter til forsørgelse, højere jobfastholdelse, bedre trivsel, lavere udgifter til tabt arbejdsfortjeneste blandt forældre osv.

Anbefaling: Tro på den unge
Evidensbaseret forskning på voksen-beskæftigelsesområdet viser, at sagsbehandlerens tro på borgerens evne til at komme i job har en markant effekt på borgerens faktiske progression mod beskæftigelse.

Der er grund til at tro på, at dette også gør sig gældende på ungeområdet. Det er derfor et vigtigt budskab til såvel sagsbehandlere i kommunerne som til KLAR TIL STARTs egne vejledere. Troen på den unge er afgørende ift. progression.

Anbefaling: Ligheder med IPS kan bruges markedsføringsmæssigt
Fonden UNGES kan med fordel påpege ligheder med IPS-tilgangen og KLAR TIL START i deres markedsføring af tilbuddet, idet IPS står højt i kurs og er udbredt genkendelig hos kommunerne. Ligeledes kan det overvejes om en udvikling af en decideret certificeringsmodel kunne være en vej at gå i fremtiden.

Anbefaling: Ansøg og lobby fortsat om midler fra SSA-reserven
Den statslige pulje, SSA-reserven, fordeles årligt til indsatser på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet. Midlerne går typisk til projekter, der:

- Styrker beskæftigelsen for udsatte grupper
- Understøtter civilsamfundets sociale indsatser
- Fremmer inklusion og forebyggelse
- Har dokumenteret effekt eller potentiale for skalering

KLAR TIL START har nu to gange tidligere fået udbetalinger fra SSA-midlerne (senest for perioden 2026-2029) og vil med stor sandsynlighed også kunne kvalificere sig til fremtidige bevillinger.

Anbefaling: Overvej samarbejde med en kapitalfond
Fonden UNGES kan overveje at indgå i samarbejde med en kapitalfond, fx Den Sociale Kapitalfond. Ud over finansiering, vil et samarbejde med Den Sociale Kapitalfond give adgang til strategisk sparring, forretningsudvikling og netværk.

Dette vil potentielt kunne styrke KLAR TIL START både organisatorisk og økonomisk og skabe bedre muligheder for skalering til i højere grad at være landsdækkende.

[10] Økonomiske gevinster af KLAR TIL START, HBS Economics, 2024: https://hbseconomics.com/wp-content/uploads/2024/10/Okonomisk-gevinst-af-KLAR-TIL-START.pdf

4.0 Status på KLAR TIL START

Fonden UNGES er initiativtager og udvikler af KLAR TIL START, der blev oprettet i 2012 som et svar på behovet for et målrettet beskæftigelsesforløb for unge med autismespektrumforstyrrelser (ASF) og lignende kognitive udfordringer. Målet var før som nu at hjælpe deltagerne i ordinært arbejde, typisk i fleksjob, gennem et struktureret og individuelt tilpasset forløb.

Fonden UNGES fungerer som projektets hovedorganisation og overordnet koordinator og står for:

- Koordinering af samarbejdet med kommuner og virksomheder
- Udvikling af undervisnings- og informationsmateriale
- Kvalitetssikring og metodeudvikling

KLAR TIL START adskiller sig fra mange andre tilbud på en række punkter – især i forhold til målgruppe, metode og målsætning, men hvad er det specifikt, der gør KLAR TIL START til et specielt tilbud?

4.1 Hvad adskiller KLAR TIL START fra andre tilbud?

Unik jobgaranti
Deltagerne starter i et forløb, hvor der fra dag ét er en aftale om fastansættelse (typisk i fleksjob), hvis forløbet gennemføres. Virksomhederne, som KLAR TIL START samarbejder med, forpligter sig således til at tilbyde job ved gennemført forløb, hvilket skaber tryghed og retning for den unge.

Det er unikt for målgruppen i forhold til andre beskæftigelsesindsatser.

Foregår i en rigtig virksomhed
Hele forløbet er forankret i en konkret arbejdsplads – ikke i en skole eller institution. De unge får mulighed for at træne og udvikle kompetencer i virkelige arbejdsmiljøer, hvilket øger overførbarheden til ordinær beskæftigelse.

Det giver i det hele taget en meningsfuld kontekst for læring, som ofte er afgørende for motivation og trivsel hos unge med ASF. Den glidende overgang fra træning til ansættelse reducerer desuden risikoen for frafald.

Specialiseret til unge med ASF
KLAR TIL START er målrettet personer med autisme og lignende kognitive udfordringer. Personer, der ofte har svært ved at finde fodfæste på det almindelige arbejdsmarked. Den er bygget op omkring struktur, forudsigelighed og individuel støtte.

Mange med ASF trives bedst med rutineprægede og strukturerede opgaver, hvor der er klare rammer og faste procedurer. Derfor kan der ofte være tale om opgaver som fx:

- Vareopfyldning
- Lagerarbejde
- Lettere administrative opgaver

- Sortering og kvalitetssikring

Opgaverne tilpasses, så der ikke er for mange skift i opgaver, tempo eller omgivelser, hvilket kan skabe uro for personer med ASF. Endelig er mange opgaver visuelt styrede og har tydelige instruktioner, hvilket passer godt til målgruppen, der tænker konkret og visuelt.

Daglig støtte fra autismefaglig vejleder
Deltagerne får tæt støtte i hverdagen af en fast vejleder, der er fysisk til stede på arbejdspladsen og har viden om ASF. Dette er afgørende for at sikre god dialog med arbejdsgiveren, håndtere udfordringer og skabe trivsel.

> *"De her unge kommer jo nogle gange ud, hvor det bliver for svært. Så er det godt, at der er mulighed for dialog med vejlederen. Kodeordene for at lykkes er tålmodighed og vedholdenhed. Nogle tager det lang tid med, så det er vigtigt, at vejleder taler og træner med dem."*
> Leder af 365discount-butik

Dokumenteret metode og assessmentprofil
Der bruges en særlig kompetenceprofil, som dokumenterer deltagernes udvikling og behov for støtte – noget, der ikke er standard i mange andre tilbud.

Opgaverne vælges og justeres løbende ud fra den enkelte deltagers kompetenceprofil, så man undgår overbelastning og sikrer succesoplevelser.

Samarbejde mellem partnere – virksomheder og kommuner
Endelig skal det nævnes, at KLAR TIL START-modellen bygger på et forpligtende partnerskab mellem virksomhed, kommune og KLAR TIL START-organisationen. Det skaber fælles ansvar for, at forløbet lykkes – og Fonden UNGES sørger for at have løbende dialog med de respektive samarbejdspartnere.

4.2 Succesrate, fastholdelsesprocent og udviklingen af kandidater

I evalueringsperioden fra 1/1/2024 til 31/12/2025 har:

- 52 fuldført et forløb og er kommet i job eller uddannelse
- 33 har afbrudt deres forløb – typisk i form af tilbagevisitering til kommunerne
    - Dette betyder, at **ca. 6 ud af 10 unge, der fuldførte KLAR TIL START-forløbet i perioden 2024-2025 (61 procent)** kom i job eller uddannelse

Det skal nævnes, at yderligere 6 unge faktisk har gennemført KLAR TIL START forløb og har fået tilbudt og ønsker job, men afventer kommunal godkendelse (Rehab). Medregnes disse 6 unge i succesraten, så svarer det til, at **ca. 64 procent, der fuldførte KLAR TIL START-forløbet i perioden 2024-2025** kom i job eller uddannelse

Ser man på kandidater fra perioden 1/1/2024 til 31/5/2025 er 28 ud af 29 stadig i job efter 12 måneder[11], svarende til en **fastholdelsesprocent på 97**.

I det følgende gives et overblik over KLAR TIL STARTs samlede resultater fra opstarten i 2013 til september 2025.

Samlet set har 406 kandidater været i forløb i projektperioden fra 2013-2025[12]. Heraf har:

- 274 fuldført et forløb og er kommet i job eller uddannelse
- 132 har afbrudt deres forløb og er tilbagevisiteret til kommunerne
    - Dette betyder, at **ca. 7 ud af 10 unge, der fuldfører KLAR TIL START-forløbet (67 procent) kommer i job eller uddannelse**[13].
    - Heraf kommer 90 procent af de unge i fleksjob, mens den resterende del kommer i job med løntilskud til førtidspensionister (7 procent), uddannelse (under 3 procent) og en enkelt kandidat er kommet i ordinært job i perioden (0,5 procent).
- Set over hele perioden 2013-2025 er **95 procent stadig tilknyttet job 1 år efter afslutningen på KLAR TIL START-forløb** (fastholdelsesprocent).

Dette vidner om en meget høj loyalitet blandt KLAR TIL START-kandidater. Hvis man sammenligner med jobmobiliteten blandt unger i alderen 15-24 år generelt, så viser tal fra Danmarks Statistik[14], at hele 51,8 procent. af de beskæftigede i aldersgruppen 15-24 år havde påbegyndt nyt arbejde inden for det seneste år.

Nedenfor ses en oversigt over antallet af kandidater[15] i KLAR TIL START fra 2022-2025.

2022	2023	2024	2025
101	89	97	80

Som det ses, er der tale om et markant fald fra 2024 til 2025. Ud over at KLAR TIL START har været ramt af en generel tendens fra kommunernes side til at hjemtage tilbud på beskæftigelsesområdet, har det seneste år også været præget af medarbejderudskiftninger – bl.a. ift. projektledelsen, hvor der tiltrådte ny chef pr. april 2025.

[11] Cabi har gennemført en opdatering af data primo juni 2026 – altså 12 måneder efter afsluttede kandidater fra ultimo maj 2025.
[12] Cabi lavede i ultimo 2025 nedslag pr. september 2025, hvorfor de samlede data gælder perioden 2013 til september 2025.
[13] I perioden har 7 kandidater gennemført forløbet og er blevet tilbudt job, men har takket nej.
[14] Se: https://www.dst.dk/da/Statistik/nyheder-analyser-publ/nyt/NytHtml?cid=51117
[15] Bemærk, at der er overlap af kandidater mellem årene (kandidater, der stadig er i forløb ved overgang til nyt år).

I kølvandet på dette er der iværksat flere opsøgende, udadgående initiativer i relation til samarbejde med virksomheder og kommuner. Ikke mindst deltager KLAR TIL START ved en række arrangementer, som omfatter potentielt kommunesamarbejde i relation til Ungeløftet.

4.3 Hvad betyder KLAR TIL START for de unge?

Følgende afsnit er udarbejdet på baggrund af evalueringsviden fra perioden 2013-2022, hvor Cabi har evalueret KLAR TIL START samt erfaringer og interviews fra den seneste periode 2022-2025. Der er derfor tale om et sammendrag af den betydning på forskellige planer, som evaluator har kunne konstatere, at KLAR TIL START har for de unge, der gennemfører forløbet.

For mange unge med ASF er hverdagen præget af usikkerhed og skiftende indsatser. KLAR TIL START tilbyder klare rammer, faste rutiner og en tydelig plan, som skaber ro og forudsigelighed.

Selvom ASF kan gøre det svært at indgå i sociale sammenhænge, oplever mange deltagere, at de bliver en del af et team og får kolleger, som respekterer dem og deres måde at være på.

Det skaber motivation, håb og en oplevelse af, at der faktisk er en plads til dem på arbejdsmarkedet.

I det følgende skitseres tre overordnede positive betydninger for unge med ASF, der er i KLAR TIL START forløb:

- Personlig betydning
- Social og psykologisk betydning
- Samfundsmæssig og langsigtet betydning

4.3.1 Personlig betydning

> *"Lige så snart at de kan mærke, at nogen gider dem, så sker der en udvikling– og det går op for dem, hvad de i virkeligheden kan."*
> Leder af REMA 1000-butik

Det er et tilbagevendende tema ift. de unge, som er i KLAR TIL START forløb, at de oplever øget selvværd og en forstærket selvtillid ved at få en arbejdsidentitet, som knytter sig til deres arbejdsplads.

> *"De unge finder ud af, at det gør en forskel, om du er her eller ej. Du er en del af holdet. En del af et arbejdsfællesskab."*
> Leder af REMA 1000-butik

Jobbet styrker troen på egne evner og giver en følelse af at være *kompetent* og *værdsat*. Det styrker den unges identitet som en aktiv deltager i samfundet – og ikke kun som "borger med autisme".

> *"Til at starte med var han bestemt ikke stabil og mødte kun sporadisk op. Og hætten var trukket helt op. Men så fandt han ud af, at han kunne regne med os. Nu sidder han ved kassen og er én af kundernes foretrukne, da han er meget udadvendt. Kunderne kan huske ham."*
> KLAR TIL START-vejleder om en ung mands positive udvikling

> *"Til at starte med ville jeg ikke sidde ved kassen, og der hjalp jeg bare til ude i butikken, men så fik jeg lyst til at sidde ved kassen, og nu kan jeg rigtigt godt lide det. Jeg synes, at det er sjovt".*
> Ung i REMA 1000-butik

Et job skaber en række daglige rutiner, hvilket mange med autisme har stor gavn af. I detailhandlen er der masser af delopgaver, som skal udføres, såsom trimning, opfyldning, kasseekspedition, sætte kurve på plads, tjekke datovarer osv.

> *"Hvis man finder funktioner, hvor man giver unge med autisme stabilitet og faste opgaver, så kan de yde en vanvittig arbejdskraft."*
> Jesper Bay, Ansvarlig for Talent Pipeline og Uddannelse, 365discount

De rutiner og den struktur, som de unge oplever i KLAR TIL START, giver også en tryghed for de unge. KLAR TIL START indeholder faste skemaer med tydelige rutiner, trinvis introduktion til arbejdsopgaver samt overskuelige og trygge læringsmiljøer. Unge med autisme trives med struktur og forudsigelighed, hvilket er med til at reducere stress og angst.

Det har også en afgørende betydning for de unge i KLAR TIL START, at der er tale om håndholdt støtte og tilpasning, hvilket er med til at sikre og understøtte progression.

> *"Jeg har tidligere været i praktik på et byggemarked. Det var en dårlig oplevelse. Ud til nogen man ikke kender, og der var ingen vejleder. Det gik slet ikke godt."*
> Ung mand, der nu trives i fleksjob i REMA 1000-butik

En fast personlig vejleder sikrer, at forløbet tilpasses den enkeltes behov og udviklingstempo, så nederlag og frafald undgås. Hvis der opstår udfordringer og problemer undervejs, tager vejlederen den svære snak.

> *"Vi kan ikke håndtere, hvis der ikke er vejledere. Der skal være én at gå sammen med – i hvert fald i starten. Fra start har vi oplevet, at de knap nok kunne stå op om morgenen. Nu efter nogen tid, er de dog mere selvkørende. Bl.a. bruger vi en app, hvor de kan se, hvornår varerne kommer og skal påfyldes".*
> Leder af REMA 1000-butik

4.3.2 Social og psykologisk betydning

Erfaringer fra KLAR TIL START viser, at det at indgå i arbejdsfællesskabet forbedrer muligheden for social integration for de unge. Arbejdet giver således mulighed for at indgå i relationer med kolleger.

"De har noget at stå op til om morgenen. De har ofte været meget 'kastebolde' tidligere. Her har de en tryg base og kommer ud at omgås de samme mennesker dagligt."
Leder af 365discount-butik

I den sammenhæng skal det nævnes, at det ofte har en positiv betydning for de unge, at der er flere KLAR TIL START-kandidater samme sted.

"Han har en god ping pong med en af de tidligere KLAR TIL START-kandidater, som har været ansat i længere tid. Og han har taget ham under sine vinger."
Leder af 365discount-butik om en nuværende KLAR TIL START-ung

De øvrige kolleger kan dog også ofte få en afgørende betydning for de unges udvikling.

"Den unge havde lyst til at sidde ved kassen, men turde ikke rigtigt. Så fik han hjælp og sparring af en ældre medarbejder, som han klikkede rigtigt godt med – ud over sparringen fra vejlederen. Og nu sidder han ved kassen og er glad for det."
Leder af REMA 1000-butik

Erfaringer og interviews peger også klart i retningen af, at det at indgå i sociale relationer på arbejdspladsen styrker de sociale færdigheder og mindsker isolation.

"Til at begynde med er de typisk meget sky og angste. Vi støtter dem, men stiller samtidig krav om, at de tager med ned at spise (red. i fællesrummet) sammen med andre. Nu er de med. Vi tager også nogle gange alle sammen ud og spiser pizza sammen."
Leder af REMA 1000-butik

Sundhedsstyrelsen har dokumenteret, at personer uden for arbejdsmarkedet – især unge – har markant højere stressniveauer end beskæftigede[16].

"Det betyder rigtig meget, man har noget at stå op til. At man får lov til at komme ud og lave noget i stedet for bare at sidde derhjemme og se ud i luften. Det bliver trist i længden bare at sidde derhjemme."
Ung i KLAR TIL START-forløb i Elgiganten

Forskning har vist, at et meningsfuldt arbejde er en vigtig faktor for mental trivsel. Arbejde giver struktur, identitet, sociale relationer og en følelse af formål – alle elementer, der beskytter mod psykisk mistrivsel. Et meningsfuldt formål i hverdagen – såsom et job – forbedrer altså mental sundhed og giver en følelse af håb og fremtidsperspektiv for den unge.

"Før sad jeg derhjemme og spillede meget computer".
Ung i KLAR TIL START-forløb i 365disocunt-butik

[16] Se: *Stress i Danmark – med særligt fokus på unge og personer uden for arbejdsmarkedet*, Sundhedsstyrelsen, 2024. https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2024/Stress/Stress-unge-og-personer-uden-for-arbejdsmarkedet.ashx

Unge, som opnår fleksjob via KLAR TIL START opnår mere økonomisk selvstændighed. Selv en mindre indkomst kan give frihed og medvirke til, at den unge tager større ansvar for egen økonomi – og for flere unge kan det være første skridt mod at flytte hjemmefra.

> *"Jeg glæder mig til at komme på arbejde hver dag. Jeg har fået fleksjob og egen lejlighed nu."*
> Ung mand i 365discount-butik, som har gennemført KLAR TIL START-forløb

4.3.2.1 Troen på den unge

Troen på den unge er helt central i et tilbud som KLAR TIL START. Det er faktisk en af de vigtigste forudsætninger for, at indsatsen kan lykkes – både for den unge selv og for de fagpersoner, der arbejder med dem.

Som det ses i afsnittene ovenfor, så giver det at lykkes i et forløb som KLAR TIL START motivation og håb for de unge. Mange unge i målgruppen for KLAR TIL START har oplevet nederlag i skole- og arbejdsliv (evt. praktikker uden vejleder). Når voksne viser, at de tror på den unges potentiale, kan det tænde en gnist og skabe motivation for at prøve igen.

Relationen mellem den unge, vejleder og kontaktpersonen er afgørende. En autentisk tro på den unges evner skaber tillid og tryghed, og det er fundamentet for progression.

Når den unge mærker, at nogen tror på, at de kan lære nyt og klare opgaver, øges deres egen tro på, at det er muligt. I forskningssammenhæng kaldes dette self-efficacy[17] – og det er en stærk drivkraft for læring.

Unge i KLAR TIL START-målgruppen kan være vant til at blive mødt med lave forventninger og stigmatisering. En tro på dem som ressourcestærke individer med potentiale er med til at bryde med negative fortællinger og skabe nye, mere positive identiteter.

KLAR TIL START bygger netop på en anerkendende og ressourceorienteret tilgang, hvor man ser på, hvad den unge kan og vil – ikke kun på begrænsninger. Troen på den unge er en integreret del af denne tilgang. Dette er vigtigt at holde fast i og hele tiden at udvikle, da det hænger tæt sammen med de resultater, som KLAR TIL START leverer.

På voksen-beskæftigelsesområdet viser evidensbaseret forskning[18] nemlig, at sagsbehandlerens tro på, at borgeren (udsatte ledige) rent faktisk kan komme i job er en meget stærk indikator for borgerens faktiske progression mod beskæftigelse.

- Hvis sagsbehandleren har høje forventninger til borgerens jobchancer, øges sandsynligheden for, at borgeren kommer i job med op til 33procent. Der er således en

[17] IPS (Individuel Placement and Support) er et eksempel på en evidensbaseret metode til at hjælpe personer med alvorlige sindslidelser i arbejde eller uddannelse. Forskning viser, at IPS øger troen på egne evner (self-efficacy) gennem hurtig jobformidling, individuel støtte og fokus på den enkeltes ønsker og ressourcer

[18] Se Væksthusets forskning ifm. BIP-projektet: https://www.vaeksthuset.dk/udgivelser/sagshandlerens-betydning-for-udsatte-borgeres-jobchancer-beskaeftigelses-indikator-projektet.

klar sammenhæng mellem sagsbehandlerens vurdering og borgerens faktiske jobstatus et år senere.
- Sagsbehandlere med høj joborientering får dobbelt så mange borgere i job som dem med lav joborientering.

Ovenstående studie viser, at indsatser virker bedst, når de kombineres – dvs. fx jobrettede indsatser sammen med sociale eller helbredsmæssige tiltag.

I den reformkontekst, som KLAR TIL START kommer til at stå overfor, og set i lyset af de organisatoriske forandringer, som KLAR TIL START selv har gennemgået internt, anbefales det, at der i dialogen med såvel samarbejdspartnere og kommuner som med KLAR TIL STARTs egne vejledere sættes fokus på, hvor vigtig troen på den unge er. Man kan nemlig have en begrundet forventning om, at dette kan have afgørende betydning for den unges progression i KLAR TIL START-forløbene og hermed også for de resultater, som KLAR TIL START leverer.

4.3.3 Samfundsmæssig og langsigtet betydning

> *"Hvis der var nogen, der havde sagt til min kone og jeg for 2 år siden, at min søn, som på det tidspunkt var på sit værelse i 20 ud af 24 timer, som stort set kun spillede på computer, var lidt af en hustyran, var ret overvægtig..., at han i dag ville være i job, være ved at tage kørekort, havde tabt sig 40 kg, havde været til tre fester, havde fået en kæreste og var begyndt at dyrke sport, så ville vi havde kigget på vedkommende og sagt: "Du ved ikke, hvordan det er at være forælder til en ung med autisme."*
> Forælder til ung mand, som har gået på KLAR TIL START-forløb

For et flertal af de unge, som gennemfører et KLAR TIL START-forløb ender det i et fleksjob og medvirker ligeledes ofte til et generelt mindre behov for støtte (afhængigt af den unges funktionsniveau).

Dette skyldes, at forløbet styrker den enkeltes livsmestring. Som det ses af ovenstående forældrecitat, så kan erfaringerne fra arbejdsmarkedet nemlig overføres til andre livsområder: fx bolig, fritid, relationer osv. Den unge lærer at håndtere krav, ansvar og samarbejde, hvilket styrker i mange livssituationer.

Andre typiske afledte effekter kan være, at den unge opnår større mobilitet (tager fx bussen/tog selv) og deltager måske i flere sociale arrangementer.

> *"Jeg er blevet mere selvstændig. Nu køber jeg også ind for mine forældre. Og jeg er blevet mere social."*
> Ung i KLAR TIL START forløb i 365discount-butik

Endelig kan det især for den yngre del af målgruppen have stor betydning for familien (den unges forældre), som oplever mindre bekymring og mere ro. En sideeffekt af dette er, at forældrene (ofte moren) kan få mere overskud til eget job.

Dette skal ses i lyset af, at forældre til børn/unge med autisme ofte kan have særligt høj risiko for stressbelastning.. Belastningen skyldes bl.a. søvnforstyrrelser, skolefravær, behov for konstant opsyn og bekymringer om barnets/den unges fremtid.

Mange forældre oplever foruden eksistentielle kriser og sorg store udfordringer med at kunne varetage/fastholde tilknytning til deres job. Et stigende antal borgere i Danmark modtager tabt arbejdsfortjeneste[19] – en ydelse til forældre, der helt eller delvist må opgive at arbejde for at passe et barn med betydelig funktionsnedsættelse. Forældre til børn med autisme er overrepræsenterede blandt modtagere af denne ydelse[20].

Mange forældre opgiver job eller arbejder mindre, fordi barnet ikke kan være i skole eller dagtilbud og har brug for støtte i hjemmet. Et tilbud som KLAR TIL START kan derfor også have en afgørende betydning for forældrenes behov for tabt arbejdsfortjeneste og tilknytning til arbejdsmarkedet.

4.3.3.1 KLAR TIL START og den samfundsøkonomiske gevinst

Afslutningsvis i dette kapitel skal det nævnes, at Fonden UNGES i 2024 fik lavet en samfundsøkonomisk analyse af HBS Economics[21].

Rapportens hovedresultater var blandt andet:

- At 7 ud af 10 18-årige med autisme fortsat er på offentlig forsørgelse, når de fylder 33 år, og de ofte har gennemgået utallige, forgæves aktiveringsforløb
- At KLAR TIL STARTs markante succesrate står i skarp kontrast til resultaterne af de traditionelle tilbud
- At den initiale investering i KLAR TIL START tjener sig hurtigt hjem i både kommunale og samfundsmæssige besparelser. Hvis KLAR TIL START udvides til hele målgruppen er der et samfundsmæssigt besparingspotentiale på 50-80 mio. kr. årligt

Ikke mindst den sidste pointe er interessant set ud fra et nationalpolitisk perspektiv – og i relation til en ambition om at blive landsdækkende.

Det er dog erfaringen, at det kan være svært at tale til langsigtede samfundsøkonomiske gevinster over for kommunerne.

> *"Personlige fortællinger om unge, der har fået succes gennem KLAR TIL START, er vigtige for at overbevise beslutningstagere og skabe forståelse for initiativets værdi – statistik alene er ikke nok."*
> Jesper Bay, Ansvarlig for Talent Pipeline og Uddannelse, 365discount

[19] Fra 2013-2023 er der sket en stigning på næsten 25 procent af modtagere af tabt arbejdsfortjeneste. https://www.nb-beskaeftigelse.dk/2025/01/16/modtagere-af-tabt-arbejdsfortjeneste-er-steget-med-naesten-25-procent
[20] Ifølge Danske Handicaporganisationer.
[21] *Økonomiske gevinster af KLAR TIL START*, HBS Economics (2024): https://hbseconomics.com/publications/okonomiske-gevinster-af-klar-til-start/

Det handler om at forsøge at understrege den brændende platform og at tegne et billede af, at hvis man ikke gør noget, har det store negative konsekvenser for både de unge, deres familier og samfundet bredt.

Som det ses oven for, kan KLAR TIL START have en række effekter og sideeffekter, hvilket har markant menneskelig såvel som samfundsøkonomisk værdi. Udarbejdelse af illustrative caseeksempler/businesscases/typiske borgerforløb på dette kan være med til at tegne et klarere billede over for kommunerne ift. værdien af KLAR TIL START.

> *"Jeg må indrømme, at jeg til at starte med sad med korslagte arme og var skeptisk og tænkte, at de (KLART TIL START) bare ville prakke mig noget på, som jeg ikke havde brug for. Men så lyttede jeg til dem, og det lød bare så relevant og spændende at give mulighed og tilbud til nogle unge med autisme, som ellers – undskyld mig – risikerer at havne på førtidspension og ikke komme videre i livet... (...)*
>
> *Vi skal have begge bundlinjer til at gå op – kommunens (økonomiske) bundlinje, men vi skal også huske den unges bundlinje i form af livskvalitet."*
>
> Jørgen Dan Pedersen, centerchef, Center for Beskæftigelse og Erhverv, Ishøj kommune om hans første møde med KLAR TIL START

5 Samarbejdet med kommuner og virksomheder

KLAR TIL START er et eksempel på en tværsektoriel indsats, hvor kommuner, virksomheder og fagfolk arbejder sammen om at skabe meningsfuld beskæftigelse for mennesker med særlige behov.

I det følgende gennemgås først KLAR TIL STARTs samarbejde med regionale partnere og kommuner og herefter samarbejdet med virksomhederne.

5.1 Samarbejdet med partnere og kommuner

KLAR TIL START har flere forskellige samarbejder landet over:

- Fonden UNGES har samarbejdsaftaler om KLAR TIL START med 9 kommuner – primært i hovedstads- og nordsjællandsområdet.
- Fonden UNGES indgået regionalt samarbejde med Tietgenskolen i Odense. Skolenhar en lokal partnerrolle (uddannelsespartner) og tilbyder undervisning og støtte til unge og voksne med ASF, som deltager i KLAR TIL START-forløbet – og som og pt. gennemfører forløbet i praksis i tre fynske og to sjællandske kommuner. Her arbejdes der tæt sammen med lokale detailbutikker – fx 365discount (Coop) – for at sikre, at deltagerne får praktisk erfaring og jobgaranti. Tietgenskolen har autismespecialister, der støtter deltagerne både i undervisningen og ude i butikkerne.
- Autismecenter Vest fungerer som regional udbyder af KLAR TIL START i deres område, hvor der pt. samarbejdes med tre kommuner.

- 9 kommuner har benyttet sig af hjemtagelsesmodellen[22].
- En del af det landsdækkende netværk: KLAR TIL START samarbejder med flere lokale aktører rundt om i landet, og Tietgenskolen er én af dem, der driver indsatsen regionalt.
- Endelig er der REBOOT, hvilket er en pilotindsats under KLAR TIL START, målrettet unge i alderen 15-17 år, som ikke profiterer af skolebaserede tilbud. Projektet blev iværksat april 2024 og er støttet af Det Obelske Familiefond.

Følgende oversigt giver et overblik over samarbejdspartnerne pr. september 2025:

Fonden UNGES	Tietgenskolen	Autismecenter Vest	Kommuner, der har hjemtaget	REBOOT-kommuner
Rudersdal	Faaborg-Midtfyn	Holstebro	Slagelse (via stu)	Helsingør
Helsingør	Kerteminde	Ikast-Brande	Næstved	Slagelse (2026)
Furesø	Nyborg	Herning	Hillerød	
Halsnæs	Faxe		Hørsholm	
Greve	Køge		Allerød	
Brøndby			Ishøj	
Hørsholm			Hedensted	
Gladsaxe			Roskilde	
Rødovre			Guldborgsund	

Fonden UNGES har således – inklusive via partnerne – samarbejde med i alt 25 forskellige kommuner[23]. I såvel 2024 som i 2023 var der samarbejde med 27 forskellige kommuner. Antallet af samarbejdskommuner er således nogenlunde stabilt set over de seneste tre år. Dette skal dog ses i lyset af, at antallet af samarbejdskommuner var betydeligt højere før Covid-19.

Den fortsatte opsøgende indsats kombineret med øget fokus på hjemtagningsmodellen og deltagelse i Ungeløftet giver forhåbninger om, at antallet af visiterende kommuner vil stige i fremtiden

[22] Se beskrivelse af hjemtagelsesmodellen på KLAR TIL STARTs hjemmeside: https://klartil-start.dk/til-kommunen/
[23] Opgjort pr. september 2025.

Sammenholdt med det faldende antal aktive kandidater (jf. afsnit 4.2) er det således vigtigt, at Fonden UNGES fortsætter det opsøgende arbejde og markedsføringen af KLAR TIL START over for kommunerne – med øje for, hvilke udfordringer og behov disse måtte have. Én af måderne, der kan tales ind til kommunerne, er via henvisning til KLAR TIL STARTs lighed med IPS-tilgangen.

5.2.1 KLART TIL START og ligheden med IPS[24]

IPS (Individual Placement and Support) er i de seneste år blevet en populær tilgang i danske kommuners beskæftigelsesindsats. IPS handler kort fortalt om at få mennesker med psykiske vanskeligheder ud i rigtige job på det almindelige arbejdsmarked – ikke i beskyttede eller midlertidige ordninger.

KLAR TIL START minder til forveksling om IPS-tilgangen, fordi begge modeller:

- **Starter med job som mål:** Fokus er på at komme i arbejde så tidligt som muligt – ikke først efter lang forberedelse.
- **Tilpasser støtte individuelt:** Begge tilgange tager udgangspunkt i den enkeltes behov, ønsker og forudsætninger.
- **Giver støtte på arbejdspladsen:** Der gives løbende støtte både til borgeren og til virksomheden – direkte på arbejdspladsen.
- **Samarbejder med arbejdsgivere:** Der arbejdes aktivt med at finde og matche job på det ordinære arbejdsmarked.
- **Sikrer langsigtet opfølgning:** Støtten stopper ikke, når jobbet starter. Der er fokus på fastholdelse og trivsel.

Der er solid forskning[25] bag IPS, som viser, at metoden virker – både i Danmark og internationalt. Det gør det lettere at forsvare politisk og økonomisk, at man investerer i den slags indsatser. KLAR TIL START kan ligeledes fremvise dokumentation for, at denne tilgang virker og ved at henvise til de åbenlyse lighedspunkter med IPS-metoden kan det forventes, at dette vil kunne åbne flere døre til kommunerne.

I et interview med centerchef for Beskæftigelse og Erhverv i Ishøj kommune, Jørgen Dan Pedersen, nævnes en videreudvikling af KLAR TIL START i IPS-retning, som en mulighed:

> *"Hvis man kunne lave noget tilsvarende som IPS-modellen – en institutionsuafhængig, metodisk tilgang – ville det være meget nemmere at brede ud, end når det er bundet op på en bestemt institution."*
> Jørgen Dan Pedersen, centerchef for Beskæftigelse og Erhverv, Ishøj kommune

[24] Læs mere om IPS på STARs hjemmeside: https://star.dk/indsatser/ips/ips-metoden
[25] Se fx: https://star.dk/viden-og-tal/viden-om-hvad-der-virker-i-beskaeftigelsesindsatsen/unge

Den pointe beskæftigelseschefen kommer med er, at IPS er en metode, ikke et projekt eller en organisation. Det betyder, at alle kommuner og aktører kan tage den til sig, uanset hvem de er. Dette gør det nemt at brede ud nationalt.

I modsætning til IPS er KLAR TIL START i dag knyttet til én bestemt organisation og model. Det kan gøre det sværere for kommuner at implementere frit – fx hvis de ønsker at bruge egne jobkonsulenter eller samarbejde med lokale virksomheder – også selvom KLAR TIL START har forsøgt at imødekomme dette delvist med den såkaldte hjemtagelsesmodel[26].

Beskæftigelseschefen efterspørger således en generisk, dokumenteret metode, som kan bruges bredt – ikke kun et koncept, der kræver samarbejde med én bestemt aktør. Dette er ud fra en betragtning om, at en sådan institutionsuafhængighed vil give mulighed for skalérbarhed.

Fonden UNGES kan i forlængelse af dette overveje muligheden for at udbrede KLAR TIL START-konceptet som en metode frem for et projekt. Dette kan ske ligesom IPS, hvor man kan blive certificeret i metoden.

5.2.2 Hvordan taler KLAR TIL START bedre ind til kommunernes udfordringer og behov?

Beskæftigelsesreformen vil med al sandsynlighed skabe såvel udfordringer som muligheder for Fonden UNGES og KLAR TIL START.

På den ene side afskaffer reformen mange proceskrav og sætter retningen for, at udsatte borgere skal mødes med tillid frem for sanktioner.

Intentionen er, at kommunerne skal tilrettelægge en individuel og helhedsorienteret indsats efter den enkeltes behov, og der lægges op til bedre tværfagligt samarbejde for borgere med komplekse udfordringer.

Der er i den forbindelse sat særligt fokus på unge med komplekse problemer via Ungeløftet, der gøres permanent med 2,3 mia. kr. frem til 2035. Der afsættes 150 mio. kr. til IPS-indsatser for unge længere fra arbejdsmarkedet.

Omvendt afskaffes rettigheder som uddannelsespålæg, mentorstøtte og gentagen aktivering, hvilket kan føre til mindre støtte for de mest udsatte unge. Reformen indebærer også besparelser på 2,7 mia. kr. på beskæftigelsesområdet over 3 år, hvilket kan ramme de mest udsatte, hvis ikke kommunerne prioriterer dem aktivt.

Beskæftigelsesreformens fokus på værdighed og forenkling rummer således et vigtigt potentiale – men uden faglig omhu og opmærksom implementering kan det føre til, at unge med komplekse udfordringer får færre tilbud og risikerer at ende i passive forløb eller på førtidspension. Derfor er

[26] Se beskrivelse af hjemtagelsesmodellen på KLAR TIL STARTs hjemmeside: https://klartil-start.dk/til-kommunen/

det afgørende, at kommuner og samarbejdspartnere fastholder et stærkt fokus på progression og udvikling – også for dem, der står længst fra arbejdsmarkedet.

Og hvad betyder det så for Fonden UNGES og KLAR TIL START?

Fonden UNGES/KLAR TIL START bør – ikke mindst set i lyset af reformen – i høj grad interessere sig for kommunernes bevæggrunde for at købe forløb i KLAR TIL START og tillægge et udefra-og-ind perspektiv, da det kan give værdifuld viden ift. markedsføring over for andre kommuner.

At anlægge et udefra-og-ind perspektiv betyder grundlæggende, at man tager udgangspunkt i kundens behov, ønsker og oplevelser, og derfra designer eller tilpasser sin indsats/tilbud/produkt, så det skaber reel værdi for dem.

Ud fra denne tilgang hænger salgssucces tæt sammen med at forstå den eksterne aktør (kunden/samarbejdspartner), hvorfor ens fokus bør være på deres kontekst, problemer, mål og præferencer. Det handler om at lytte, observere og analysere, før man handler.

Tilgangen handler om at designe tilbuddet til kunden ud fra den værdi, det skaber for kunden, ikke ud fra interne processer eller systemlogik. Det handler med andre ord om at undgå kun at have fokus på de hyldevarer, man har, men at levere et produkt, som taler direkte ind i løsning af det problem, som kunden har.

At anlægge et udefra-og-ind perspektiv betyder, at man:

- Forstår kunden dybt – deres behov, motivationer og udfordringer
- Udvikler løsninger, der matcher disse behov og skaber meningsfuld værdi
- Evaluerer og justerer løbende ud fra feedback og oplevet værdi

Nogle af de opgaver, som kommunerne står overfor i kølvandet på beskæftigelsesreformen, kan Fonden UNGES og KLAR TIL START med fordel tale direkte ind i.

Eksempelvis har reformen virksomhedsrettet indsats som centralt fokus. Beskæftigelsesreformen lægger vægt på, at kommunerne:

- Skal understøtte virksomhedernes behov for arbejdskraft

Reformen medfører ikke et nyt formelt krav om opfølgning i fleksjob, men den forstærker forventningen om, at kommunerne ift. fleksjob:

- Dokumenterer udviklingsperspektivet
- Følger op systematisk
- Samarbejder tæt med arbejdsgivere
- Øger systematik og opfølgning i fleksjob

Og dette skal ske med færre hænder i beskæftigelsesindsatsen qua den førnævnte besparelse.

Kommunerne forventes i højere grad at arbejde systematisk med udvikling af arbejdsevne hos borgere i fleksjob, især dem med få timer.

Der kommer i den sammenhæng øget fokus på dokumentation, opfølgning og samarbejde med arbejdsgivere. Det sker som følge af en temarevision fra STAR, som viste, at mange borgere kunne øge deres timetal, hvis kommunerne fulgte mere systematisk op.

Reformen betyder øget fokus på kvalitet og samarbejde med virksomhederne. Kommunerne bliver målt på, hvor mange borgere de får i job, og da virksomhedssamarbejde er en afgørende vej til job, bliver det en indirekte målestok for kommunens succes.

Reformen understreger, at virksomhedskontakt skal være relevant og koordineret, og at kommunerne skal arbejde tættere sammen med virksomheder, fx om fleksjob, småjob, opkvalificering og praktikforløb.

Som det ses af ovenstående, er der flere ting, som KLAR TIL START kan byde ind med eller allerede byder ind med. Pointen er, at Fonden UNGES og KLAR TIL START bør være meget opmærksomme på "at holde kommunerne tæt til kroppen" og spørge ind til og lytte til kommunerne ift., hvordan KLAR TIL START kan levere direkte løsninger på kommunernes udfordringer.

5.2 Virksomhedssamarbejdet – hvad får virksomhederne ud af det?

> *"Hvis vi ikke gør noget for de unge, har det store negative konsekvenser – ikke kun for dem selv, men også for deres familier og samfundet bredt. (...) Vi har arbejdet med KLAR TIL START i 12 år – det siger jo nok det hele om, hvor vigtigt vi synes, det er."*
> Jesper Bay, Ansvarlig for Talent Pipeline og Uddannelse, 365discount

KLAR TIL START samarbejder med en række virksomheder såsom Normal, Elgiganten, REMA 1000, Dagrofa og ikke mindst Coop Danmark. Samarbejdet består i et struktureret og gensidigt forpligtende partnerskab, der har til formål at skabe varig beskæftigelse for mennesker med autisme og lignende kognitive udfordringer.

Virksomheder, der indgår i samarbejde med KLAR TIL START, får en række både praktiske, økonomiske og menneskelige/rekrutteringsmæssige fordele. Her er de vigtigste:

En stabil og loyal medarbejder

- 95% af kandidaterne, der er blevet ansat gennem KLAR TIL START siden 2013, er stadig i deres job et år efter endt forløb
- Kandidaten bliver oplært i virksomhedens egne rammer, hvilket sikrer høj jobmatch og lav oplæringsrisiko.

Ingen udgifter til oplæring

- Forløbet finansieres af kandidatens kommune
- Virksomheden skal ikke afsætte personale eller økonomi til oplæring. Det varetages af en fast specialuddannet KLAR TIL START-vejleder
- Vejlederen står for statusrapporter og dokumentation undervejs

Kompetenceudvikling for ledere og kolleger

- Samarbejdet med en medarbejder med autisme styrker kommunikation, ansvarsfølelse og rummelighed på en virksomhed
- KLAR TIL START tilbyder forberedelse og rådgivning til kolleger og ledere, så de er klædt på til samarbejdet

Tryghed og tæt samarbejde

- Virksomheden får en fast kontaktperson (vejlederen), som fungerer som bindeled til både arbejdsgiver, kandidaten og kommunen
- Der er løbende sparring og støtte, også efter ansættelsen, hvis der opstår ændringer i fx ledelse eller arbejdsvilkår

Samfundsansvar og branding

- Virksomheden bidrager aktivt til inklusion og socialt ansvar. Det styrker virksomhedens omdømme og kan være en del af CSR/ESG-strategien

> *"Klar til Start er ikke bare socialt ansvar – det er en måde at drive effektiv og bæredygtig rekruttering."*
> Tobias Simonsen, Beskæftiges- og Inklusions Forretningspartner, Coop Danmark

- Mange virksomheder oplever, at det løfter arbejdsmiljøet og kulturen

5.2.1 Værdien af virksomhedssamarbejdet for Fonden UNGES og KLAR TIL START

Det tætte samarbejde med virksomhederne styrker Fonden UNGES og KLAR TIL STARTs legitimitet og synlighed i offentligheden og over for beslutningstagere på såvel lokalt som nationalpolitisk plan. Pt. forsøger Fonden UNGES at promovere KLAR TIL START i relation til Ungeløftet i de respektive danske kommuner.

Fonden UNGES tætte samarbejde med virksomhederne er en styrke i den sammenhæng, og virksomhedernes opbakning giver KLAR TIL START en styrket profilering.

> *"Hvis vi ikke sidder sammen – kommuner, virksomheder og organisationer – så får vi ikke implementeret Ungeløftet ordentligt. (...) Vi vil gerne samarbejde, men det skal være på præmisser, der giver mening for både virksomheder og unge. (...) Vi skal ikke opfinde*

nyt hele tiden – vi skal implementere det, der virker."
Tobias Simonsen, Beskæftiges- og Inklusions Forretningspartner, Coop Danmark

Ikke mindst samarbejdet med Coop Danmark virker som løftestang ift. spredning af kendskabet til KLAR TIL START. Coop Danmark har også forhåbninger til fremtidige udviklingsspor for KLAR TIL START. I interviews giver repræsentanter fra Coop Danmark således udtryk for, at jobgarantien er af afgørende betydning for kommunernes opbakning og et godt trumfkort, men at et bredere og stærkere udbud vil gavne både de unge og virksomhederne. Her tænkes der på en landsdækkende udbredelse af KLAR TIL START, så tilbuddet ikke primært koncentreres om København og Nordsjælland.

Samtidig peges der på, at et bredere virksomhedssamarbejde også kan være en fordel. Deltagelse af flere brancher og virksomheder – ud over detailhandel – vil kunne understøtte jobgarantien yderligere og sikre, at endnu flere unge med særlige behov får mulighed for at deltage.

"Jobgarantien er supervigtig for kommunerne. Den skal vi fastholde, og derfor skal KLAR TIL START være landsdækkende."
Jesper Bay, Ansvarlig for Talent Pipeline og Uddannelse, 365discount

I interviews med repræsentanterne fra Coop Danmark fremstår det også tydeligt, at der både er en forretningsmæssig og en samfundsmæssig gevinst ved at inkludere unge med særlige behov. Det handler ikke om filantropi, men om at skabe værdi for begge parter, samt at sikre arbejdskraft i en tid med faldende ungdomsårgange og rekrutteringsudfordringer.

Det er et vigtigt budskab for KLAR TIL START, idet det understreger, at målgruppen – med den rette støtte – rent faktisk kan skabe værdi på flere fronter på arbejdsmarkedet.

6 Fremtidig strategi og finansieringsformer

Beskæftigelsesreformen med en markant omlægning af beskæftigelsessystemet betyder, at Fonden UNGES og KLAR TIL START står over for et nyt beskæftigelsesmæssigt landskab fremadrettet.

Derfor bør Fonden UNGES gøre sig strategiske overvejelser ift.:

- At positionere sig i et konkurrencepræget marked
  - Her bliver høj kvalitet i dokumenteret effekt en vigtig salgsparameter

- At fortsætte og udvikle skabelsen af stærke partnerskaber med kommuner og virksomheder, fx i relation til Ungeløftet
  - Her står KLAR TIL START stærkt ift. jobgaranti og tilbuddet kan differentiere sig med specialiseret viden om unge med psykiske og sociale udfordringer

- At sikre langsigtet finansiering
  - At arbejde aktivt for at få bevilling via SSA-reserven eller finansloven
  - Evt. at søge strategiske partnerskaber med fonde mhp. at blive landsdækkende

6.1 Kommunerne og Ungeløftet

KLAR TIL START har i 2025 sat intensivt ind for at markedsføre tilbuddet over for danske kommuner, som skal udmønte Ungeløftet.

Ungeløftet[27] er en national og lokal indsats, der skal hjælpe de ca. 43.000 unge uden job eller uddannelse videre i livet. Der er afsat 1,3 mia. kr. frem mod 2035, og i første runde er 519,1 mio. kr. fordelt til alle 98 kommuner.

Midlerne går primært til:

- IPS-indsatser (Individuelt Planlagt job med Støtte)
- Flere unge skal med – målrettet unge med psykiske/sociale udfordringer

KLAR TIL START er landsdækkende partner ift. Ungeløftet i samarbejde med en række andre samfundsaktører.

På lokalt plan har KLAR TIL START igennem hele evalueringsperioden kontaktet relevante kommuner mhp. at indgå i lokale partnerskaber, deltaget i STARs opstartskonferencer og netværksmøder for at blive synlige og relevante i kommunernes implementering.

Samtlige kommuner har forpligtet sig til at etablere lokale partnerskaber med civilsamfund og virksomheder for at realisere Ungeløftets mål. Her er KLAR TIL START en oplagt samarbejdspartner, da de kan bidrage med jobåbninger, mentorordninger og specialiserede forløb for unge med særlige behov.

> *"Det fungerer sindssygt godt, når det offentlige, og det private sætter sig ned ligeværdigt sammen om at ville gøre en forskel for udsatte unge."*
> Jesper Bay, Ansvarlig for Talent Pipeline og Uddannelse, 365discount

Kommunerne har fået midler, men mange har modtaget betingede tilsagn, som kræver justeringer i budget og planlægning. KLAR TIL START kan i den sammenhæng hjælpe kommunerne med at konkretisere deres indsatser og tilbyde plug-and-play modeller, der kan indgå i kommunernes implementering.

STAR har defineret målgruppen for Ungeløftet som unge mellem 15-29 år, der enten:

- Er i ressourceforløb
- Modtager uddannelseshjælp eller er aktivitetsparate
- Er uden job, uddannelse og ydelse

[27] KLAR TIL START er en del af Ungeløftet. Læs mere på: https://ungeloeftet.dk/

KLAR TIL START kan med fordel dokumentere, hvordan deres tilbud matcher denne målgruppe og understøtter IPS-principper, så det kan indgå som en IPS-lignende indsats eller som en del af Flere unge skal med.

6.2 SSA-reserven/Finansloven

KLAR TIL START passer meget direkte ind i SSA-reservens formål, især på beskæftigelses- og handicapområdet.

SSA-reserven har som mål at:

- Styrke beskæftigelsen for mennesker med handicap og psykisk sårbarhed
- Understøtte civilsamfundets indsatser, der hjælper udsatte grupper ind på arbejdsmarkedet
- Finansiere udviklingsprojekter, der skaber varige løsninger for borgere med særlige behov.

KLAR TIL START er et konkret eksempel på en indsats, der:

- Opfylder SSA-reservens beskæftigelsesmæssige og socialpolitiske mål
- Understøtter inklusion af mennesker med handicap på arbejdsmarkedet
- Har modtaget støtte til udvikling og udbredelse, hvilket er en typisk anvendelse af SSA-midler.

Fonden UNGES bør tydeliggøre, hvordan KLAR TIL START:

- Reducerer offentlig forsørgelse
- Skaber varig beskæftigelse
- Har dokumenterede resultater og økonomisk effekt

En stærk ansøgning bør indeholde:

- Projektbeskrivelse – formål, målgruppe, metode og forventede resultater
- Tidsplan og milepæle
- Budget og finansieringsplan
- Dokumentation for effekt – fx evalueringer, økonomiske beregninger, deltagerdata
- Samarbejdspartnere – fx kommuner, virksomheder, øvrige regionale partnere
- Skaleringspotentiale – hvordan projektet kan udbredes nationalt?

Idet SSA-reserven fordeles politisk, er det vigtigt at:

- Skabe kontakt til relevante ordførere (fx social- og beskæftigelsesordførere)
- Deltage i høringer og netværk
- Synliggøre projektets samfundsmæssige værdi, fx via presse, sociale medier og cases

Fonden UNGES udarbejdede en ansøgning om midler fra SSA-reserven med ovenstående for øje, og det er lykkedes at hente 3,4 millioner hjem til udrulning af en national KLAR TIL START indsats i perioden 2026-2029.

Et eksempel på Fonden UNGES lobbyarbejde, som taler ind i ovenstående anbefaling, var afholdelsen af konferencen med temaet *"Unge med autisme i fremtidens arbejdsmarked"* på Christiansborg den 20. oktober 2025. En konference Fonden UNGES selv afholdte, og som havde fuldt fremmøde med deltagelse af politikere, interesseorganisationer, kommunale aktører, fagfolk i branchen og unge fra målgruppen[28].

På konferencen var der oplæg om ny forskning fra området, samt perspektiver fra både erhvervsliv, det arbejdsmarkedspolitiske aspekt, de centrale interesseorganisationer, samt beretninger fra de unge selv.

6.3 Fondsfinansiering

En sidste model, der skal nævnes her er, at Fonden UNGES kan indgå i samarbejde med en kapitalfond, fx Den Sociale Kapitalfond.

Som tidligere nævnt hjemtager kommunerne i vid omfang opgaver pga. økonomisk pres på det specialiserede socialområde, og beskæftigelsesreformen kan forventes også at understøtte denne tendens. Hermed bliver det sværere for eksterne aktører at overleve alene på offentlige midler. En hybridmodel med støtte fra en social investeringsfond kan derfor give større stabilitet og robusthed på et skiftende marked.

Ud over finansiering vil et samarbejde med Den Sociale Kapitalfond give adgang til strategisk sparring, forretningsudvikling og netværk. Dette ville potentielt kunne styrke KLAR TIL START både organisatorisk og økonomisk.

Den Sociale Kapitalfonds fokus på social effekt og måling kan hjælpe med i endnu højere grad at dokumentere og synliggøre den værdi, KLAR TIL START skaber – noget der er vigtigt i dialogen med både kommuner og fonde.

Selvom KLAR TIL START allerede har vist sig at være attraktiv for virksomhedssamarbejde, og har indgået en række aftaler, så vil et samarbejde med Den Sociale Kapitalfond potentielt skabe grobund for flere nye samarbejdsmodeller og partnerskaber med virksomheder, som kan supplere eller erstatte kommunale kontrakter.

Det vil ligeledes kunne være med til at skabe bedre muligheder for skalering til i højere grad at være landsdækkende.

[28] Cabi deltog selv på konferencen.

Overvejelser om samarbejde

Et samarbejde med Den Sociale Kapitalfond kan dog også forventes at stille nogle klare krav til Fonden UNGES og KLART TIL START.

Eksempelvis vil der være et krav om forretningsmæssig bæredygtighed. Den Sociale Kapitalfond investerer typisk i organisationer, der har potentiale for økonomisk bæredygtighed. Derfor skal KLAR TIL START kunne fremvise en rentabel model.

Det er vigtigt, at man er på linje rent strategisk ift. værdier og mål, så KLAR TIL START kan bevare sin kerneopgave og målgruppefokus, selvom der kommer nye aktører ind.

Sådan et samarbejde må forventes at kræve en del tid og ressourcer til partnerskabsudvikling. Et samarbejde vil kræve megen forberedelse, strategisk afklaring og måske en vis omstilling fra Fonden UNGES og KLAR TIL START, så der er ikke tale om et quick fix, men mere en langsigtet investering.

Endelig skal Fonden UNGES formentlig være villig til at arbejde ud fra "Payment by Results"-modeller – altså hvor kommunerne betaler for resultater, ikke for indsatsen. Den Sociale Kapitalfond har således flere samarbejder med kommuner, regioner og offentlige aktører om sociale effektinvesteringer – typisk i form af social impact bonds (SIBs), hvor betaling sker efter dokumenteret effekt.

7.0 Perspektivering – muligheder og udfordringer

Denne evaluering har haft til formål at belyse KLAR TIL STARTs resultater, metode og potentiale – både som et lokalt beskæftigelsestilbud og som en nationalt relevant indsats, der bl.a. kan bidrage til at realisere målene i Ungeløftet og understøtte formålene i relation til SSA-reserven.

Fonden UNGES og KLAR TIL START kigger dog ind i et beskæftigelsesmæssigt landskab, som pt. ændrer sig meget i kølvandet på beskæftigelsesreformen.

På den ene side rammer en indsats som KLAR TIL START direkte ind i viden om, at mange unge med psykiske udfordringer, skolevægring eller andre barrierer har brug for en mere fleksibel, jobnær og individuelt tilpasset indsats – ikke nødvendigvis et rigidt uddannelsespålæg. Det stemmer godt overens med intentionen i reformen om at møde unge med tillid, værdighed og færre sanktioner.

På den anden side kan beskæftigelsesreformens fokus på værdighed og forenkling – hvis ikke implementeret med stor faglighed og opmærksomhed – føre til, at unge med komplekse udfordringer får færre indsatser og dermed risikerer at ende i mere passive indsatser eller førtidspension. Det kræver, at kommunerne og aktørerne omkring dem (herunder Fonden UNGES og KLAR TIL START) fastholder et stærkt fokus på progression og udvikling – også for dem, der er længst fra arbejdsmarkedet.

Selvom intentionen i reformen er god, kan det i praksis betyde, at nogle unge ikke får den nødvendige støtte og motivation til at bevæge sig mod uddannelse eller job.

Klar til Start har gennem en årrække opnået markante, dokumenterbare resultater, herunder højere grad af fastholdelse, progression og trivsel blandt unge med ASF, end det er tilfældet for traditionelle tilbud på området. Fonden UNGES kan anvende dette som løftestang ift. at påpege, at selv unge som virker til at stå længere fra arbejdsmarkedet rent faktisk kan lykkes og ikke bør nedprioriteres i beskæftigelsesindsatsen, da der er store menneskelige såvel som økonomiske gevinster at hente.

For at Fonden UNGES kan stå stærkt i et beskæftigelsesmæssigt landskab under forandring, kræver det dog, at man bliver skarp på, hvad kommunernes udfordringer og behov er, så man fra KLAR TIL STARTs side kan levere ind i dette.

Endelig kan det overvejes om nye finansieringsformer og samarbejder kan være med til at styrke Fonden UNGES og KLAR TIL START – ikke mindst ift. at blive en landsdækkende indsats. Sidstnævnte er blevet muliggjort af bevillingen fra SSA-reserven til national udbredelse af KLAR TIL START indsatsen i perioden 2026-2029.